

Handläggare: Olavi Puhakka
Telefon: 08-508 430 23

Till
Socialnämnden

Förstagångssamtal – samverkan mellan polisen och socialtjänsten i Skärholmens stadsdelsområde

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna anmälan av utvärderingsrapport
Förstagångssamtal – samverkan mellan polisen och socialtjänsten i Skärholmens stadsdelsområde.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Förstagångssamtal är en arbetsmetod som socialtjänsten vid Skärholmens stadsdelsförvaltning och närpolisen driver i samverkan sedan våren 2008. Verksamheten riktar sig i första hand mot barn och ungdomar under 15 år som har blivit anmälda för ett brott för första gången och som inte är aktuella hos socialtjänsten sedan tidigare. Metoden innebär att en polis och en socialsekreterare snarast möjligt efter att en anmälan har kommit in har ett samtal med den unge och hans/hennes föräldrar. Utvecklingsenheten vid Socialförvaltningen har genomfört en utvärdering av verksamheten. Utvärderingen visar att verksamheten har varit

framgångsrik; relativt liten andel av de ungdomar som var aktuella år 2009 har blivit anmälda för ett nytt brott. Verksamheten följer principerna i Stockholms stads brottsförebyggande program samt de principer som har stöd i forskning om effektiva metoder för att förebygga ungdomsbrottslighet och återfall i brott. Responsen från ungdomarna själva och deras föräldrar har till övervägande del varit mycket positiv. Skyndsamhet i handläggningen och att verksamheten baseras på nära samverkan lokalt är två av verksamhetens viktigaste styrkor. Verksamheten drivs sedan våren 2010 även i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Utvecklingsenheten inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Två viktiga principer när det gäller samhällets insatser mot unga lagöverträdare är *skyndsamhet* och *samverkan mellan myndigheter*. Kravet om skyndsamhet går som en röd tråd i det juridiska regelverket för handlägningsrutinerna hos samtliga inblandade myndigheter; polisen, socialtjänsten och rättsväsendet. En fungerande samverkan mellan alla myndigheter som arbetar med barn och ungdomar är i sig en viktig förutsättning för att uppfylla kravet om skyndsamhet i handläggningen samt för att nå långsiktig framgång i arbetet. Detta gäller både att förebygga brott bland ungdomar och att ta hand om de ungdomar som redan har blivit anmälda för brott. Särskilt viktigt är fungerande samarbete och fungerande kommunikation mellan socialtjänsten och polisen.

Hos polismyndigheten i Stockholms län har arbetet mot ungdomskriminalitet länge varit ett prioriterat område. Parallellt med det har uppgiften att utveckla samverkan med andra myndigheter, framför allt med socialtjänsten och skolan också definierats som ett prioriterat område. Samverkan mellan socialtjänst och polis i Stockholms stad har också under de senaste åren utvecklats positivt på flera sätt. Lokal samverkan avseende unga lagöverträdare finns i någon form i samtliga områden i staden.

Initiativet till verksamhetsmodellen med *förstagångssamtal* i Skärholmens stadsdelsområde togs år 2007, i första hand från närpolisens sida och själva verksamheten startades våren 2008. Även tidigare hade socialtjänsten i stadsdelsområdet periodvis haft andra liknande verksamhetsmodeller med fokus

på brottsanmälda ungdomar under 15 år, dock utan medverkan från polisens sida. Målet från början var att fokusera på förebyggande verksamhet i stadsdelsområdet; att genom samverkan mellan stadsdelsförvaltningens mottagningsgrupp och närpolisområdet utveckla arbetsmetodik mot målgruppen unga under 15 år som är anmälda för ett brott för första gången för att förebygga återfall i brott bland dessa. När verksamheten startades var den från början inte i form av ett projekt utan har hela tiden ingått i den ordinarie verksamheten. Förstagångssamtal innebär att med en inkommen anmälan som underlag kallas de ungdomar som har blivit anmälda för ett brott för första gången – och som inte är kända hos socialtjänsten sedan tidigare – tillsammans med föräldrarna till ett samtal hos en socialsekreterare och en (uniformerad) polis. Målet är att kallelsen ska ske snarast möjligt och helst inom 24 timmar. Metoden i själva samtalet är att samtalet ska vara ett positivt möte utan att försöka uppfostra eller lägga skulden på den unge. Målet är att den unge med egna ord ska beskriva händelsen och reflektera kring brottet och att polisen informerar om de konsekvenser som ett brott medför och konsekvenserna om den unge begår fler brott. Efter samtalet gör den närvarande socialsekreteraren en förhandsbedömning om den unges eventuella behov av insatser från socialtjänsten samt om en utredning ska inledas enligt SoL. Samtalen hålls alltid i socialtjänstens lokaler.

Metoden skiljer sig från praxisen hos de flesta andra stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stad. Ett flertal tidigare kartläggningar har visat att ungdomar som har begått mindre brott inte är prioriterade ärenden. Några stadsdelsförvaltningar brukar inte alls ta kontakt med familjen vid mindre brott. Den vanligaste praxisen är att vid mindre brott som snatterier skickar socialtjänsten ett brev till föräldrarna med information om att en anmälan har kommit in samt ett erbjudande om att de själva kan ta kontakt med stadsdelsförvaltningen om de anser att det behövs. Enligt ungdomsenheterna är det dock bara en mindre del av familjerna som utnyttjar denna möjlighet. Ett fåtal stadsdelsförvaltningar har ambitionen att kalla alla anmälda ungdomar till ett samtal.

Hösten 2010 genomförde Utvecklingsenheten vid Socialförvaltningen en utvärdering av verksamheten med förstagångssamtal. Utvärderingen visar att verksamheten på flera sätt har varit framgångsrik; en uppföljning visar att en relativt liten andel av de ungdomar som var aktuella år 2009 har blivit anmälda för ett nytt brott. Verksamheten följer principerna i Stockholms stads

brottsförebyggande program samt de principer som har stöd i forskning om effektiva metoder för att förebygga ungdomsbrottslighet och återfall i brott. Responsen från ungdomarna själva och deras föräldrar har till övervägande del varit mycket positiv. Verksamheten kan ses som ett bra exempel på lokalt brottsförebyggande arbete som sker i samverkan mellan myndigheter. Skyndsamhet i handläggningen och att verksamheten baseras på nära samverkan lokalt är två av verksamhetens viktigaste styrkor. Verksamheten drivs sedan våren 2010 även i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde.

Sedan februari 2010 kompletteras verksamheten av *utredningscentrum för unga lagöverträdare* som riktar sig mot något äldre ungdomar i stadsdelsområdet. Sedan tidigare finns stödcentrum för unga lagöverträdare och möjlighet till medling. Allt detta gör att Skärholmen är ett välutrustat stadsdelsområde vad gäller insatser mot unga lagöverträdare; i synnerhet gäller detta hur samverkan mellan polisen och socialtjänsten har utvecklats i stadsdelsområdet.

Förvaltningens synpunkter

Att i ett tidigt skede kunna identifiera de barn som behöver stöd och hjälp - bland annat på grund av beteendeproblem som kriminalitet - i motsats till dem som inte behöver det är en av socialtjänstens viktigaste uppgifter. Att upptäcka dessa barn och ungdomar är möjligt huvudsakligen genom de aktualiseringar och anmälningar som görs till socialtjänsten, i första hand från polisen, som har skyldighet att underrätta socialtjänsten när någon som är under 18 år är misstänkt för ett brott. Minderåriga som är anmälda för brott utgör en betydande del av de anmälningar som kommer in till stadens socialtjänsten. Av de cirka 10 000 anmälningar som årligen inkommer till stadsdelsförvaltningarna kommer cirka 40 procent från polisen. Närmare 30 procent av dessa anmälningar avser barn som är under 15 år. Ett flertal tidigare undersökningar om hur socialtjänsten handlägger dessa inkommande ärenden har visat att det i socialtjänstens handläggning i vissa fall finns brister i en rad avseenden. Bland annat kan tiden från brottet till ett beslut och åtgärd hos socialtjänsten bli orimligt lång. Det kan också ta lång tid innan socialtjänsten får kännedom om att en ungdom har blivit anmäld på grund av att kommunikationen med polismyndigheten inte alltid fungerar tillfredställande. Förvaltningen anser därför att det är mycket positivt att grundidén i verksamheten med förstagångssamtal är att fokusera både på skyndsamhet och på lokal samverkan i syfte att förebygga ungdomsbrott och återfall.

Vidare anser förvaltningen att det är positivt att verksamheten har blivit utvärderad. Både i Stockholms stad och i andra kommuner drivs och har drivits ett stort antal olika brottsförebyggande projekt och verksamheter, i flera fall i samverkan med polisen och andra myndigheter eller organisationer. Relativt få av dessa verksamheter har dock blivit utvärderade vilket gör att det är svårt att veta om de har haft någon reell brottsförebyggande effekt.

Förvaltningen anser att förstagångssamtal som arbetsmetod skulle kunna användas i fler stadsdelsområden i Stockholms stad.

Bilaga

1. Utvärderingsrapport "Förstagångssamtal – samverkan mellan polisen och socialtjänsten i Skärholmens stadsdelsområde"